

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Grollové a soudkyň JUDr. Milady Uhlířové a JUDr. Vladislavy Riegrové, Ph.D. ve věci

navrhovatelů:

- a) [jméno] [příjmení], [datum narození]
bytem [adresa]
b) MUDr. [jméno] [příjmení], [datum narození]
bytem [adresa]
c) [jméno] [příjmení], [datum narození]
bytem [adresa]
zastoupeni advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]
sídlem [adresa]

za účasti:

1. Jihočeská plynárenská, a.s., IČO 60827807
sídlem [adresa], [PSČ] [obec]
zastoupená advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]
sídlem [adresa]
2. E.ON Beteiligungen GmbH, registrační číslo HRB [číslo]
sídlem [adresa], [příjmení], [příjmení] republika Německo
zastoupená advokátem Mgr. [jméno] [příjmení], [příjmení]
sídlem [adresa]

o přezkoumání přiměřenosti protiplnění, k odvolání navrhovatelů proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. června 2019, č. j. 13 Cm 106/2007-651

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se zrušuje a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem uvedeným v záhlaví soud prvního stupně zamítl návrh na stanovení správné výše protiplnění na 1 akci prvého účastníka, a aby toto protiplnění bylo přiznáno akcionářům prvého účastníka (výrok I.). Ve výrocích II. a III. soud rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky s tím, že navrhovatelé jsou povinni platit společně a nerozdílně. V odůvodnění uvedl, že navrhovatelé se coby akcionáři společnosti Jihočeská plynárenská, a. s., IČO 60827807, sídlem [adresa], [PSČ] [obec], (dále jen, „první účastník“) návrhem doručeným soudu dne 26. 1. 2007 domáhali podle § 183k odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“), aby soud přezkoumal přiměřenost protiplnění společnosti E Beteiligungen GmbH, registrační číslo HRB [číslo], sídlem [adresa], [příjmení], [příjmení] republika Německo (původně E.ON Czech Holding AG) (dále jen, „druhý účastník“), stanovil správnou výši protiplnění a přiznal akcionářům právo na jinou výši protiplnění na jednu akci prvního účastníka. Uvedli, že první z nich vlastní 70 ks akcií, druhý 154 ks akcií a třetí 40 ks akcií prvého účastníka. První účastník oznámil dne 27. 12. 2006 v Obchodním Věstníku [číslo] zápis usnesení mimořádné valné hromady, která se konala dne 8. 12. 2006, do obchodního rejstříku. Valná hromada rozhodla podle § 181i a násl. obch. zák. o následném přechodu akcií všech ostatních akcionářů prvého účastníka na druhého účastníka. Druhý účastník jako hlavní akcionář poskytl menšinovým akcionářům za akcie prvého účastníka [příjmení] [jméno] [číslo], ISIN [číslo] a ISIN [číslo] protiplnění ve výši 4 450 Kč za každou jednu kmenovou akci prvého účastníka o jmenovité hodnotě 1 000 Kč. Přiměřenost je doložena znaleckým posudkem ze dne 1. 11. 2006, [číslo] vypracovaným znaleckým ústavem American Appraisal s.r.o. (dále jen, „AA“), kdy znalec při stanovení hodnoty akcií prvého účastníka dospěl ve znaleckém posudku k závěru, že cena akcie ve výši 4 450 Kč je přiměřená k hodnotě účastnických cenných papírů. Česká národní banka (dále jen, „ČNB“) rozhodnutím ze dne 3. 11. 2006, č. j. 45/N/135 [číslo] udělila předchozí souhlas k přijetí usnesení valné hromady prvého účastníka o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů na druhého účastníka za protiplnění ve výši 4 450 Kč. Navrhovatelé nesouhlasí s rozhodným dnem pro stanovení výše protiplnění, když toto bylo provedeno k datu 11. 9. 2006. Rozhodným dnem měl být den zániku účasti navrhovatelů ve společnosti podle § 61 odst. 2 obch. zák. Dále hlavním akcionářem stanovená výše protiplnění není správná a úplná. Znalec použil pro výpočet hodnoty českého podniku data z amerického akciového trhu, což neodpovídá aktuálnímu stavu ekonomického prostředí v ČR. Soud dále uvedl, že na jednání dne 18. 6. 2018 (č. l. 494) navrhovatel upřesnil petit a navrhl vypracování znaleckého posudku na stanovení přiměřenosti plnění za 1 akci prvého účastníka. S odkazem na § 183l obch. zák. soud uzavřel, že návrh byl podán ve lhůtě jednoho měsíce od zveřejnění zápisu usnesení valné hromady prvého účastníka (27. 12. 2006), tedy včas. Soud neshledal aktivní věcnou legitimaci navrhovatele a), který soudu nedoložil, že byl v inkriminované době vlastníkem cenných papírů prvého účastníka, i když byl na tuto skutečnost při jednání dne 18. 6. 2018 upozorněn. Ostatní dva navrhovatelé byli vlastníky předmětných akcií v inkriminované době, proto jsou ve věci aktivně legitimováni. Ohledně znaleckého posudku AA soud konstatoval, že nedošlo k porušení § 183m obch. zák., soud v posudku neshledal nesrovnalosti, přesto se rozhodl nechat vypracovat ve věci nový znalecký posudek, a to především proto, že znalecký posudek AA je znaleckým posudkem sice prověřeným ČNB, ale posudkem neprocesním, chybí v něm doložka dle § 127a o.s.ř. Usnesením ze dne 28. 1. 2019 ustanovil proto soud znalcem společnost TPA Valuation & Advisory s.r.o. a současně uložil navrhovatelům složit zálohu na vypracování znaleckého posudku ve výši 50 000 Kč. Navrhovatelé však uvedli, že zálohu nezaplatí, neboť k tomu jako menšinoví akcionáři nejsou povinni. Pro rozhodnutí ve věci je podstatné, zda plnění menšinovým akcionářům

stanovené znaleckým posudkem je přiměřené, tedy zda od hodnoty podniku byla adekvátně stanovena hodnota jedné akcie. Znalecký posudek si pochopitelně vyžádá náklady, které by podle § 141 odst. 1 o. s. ř. ve znění platném do 31. 12. 2013 měly být obecně zálohově kryty. Soud před uložením povinnosti zaplatit zálohu nezkoumal majetkové poměry navrhovatelů, a to z důvodu jejich bezproblémové úhrady soudního poplatku za řízení a dále pak pro existenci akademického vzdělání jednoho z navrhovatelů, což soud shledal jako známku toho, že taková osoba nebude bez příjmů. Znalecký posudek navrhli navrhovatelé, tento je činěn i v jejich zájmu, neboť jsou to oni, kdo zpochybňují výši protiplnění, a proto nebylo důvodu jim povinnost zaplatit zálohu neuložit. Pakliže zálohu nezaplatili, nemůže soud důkaz znaleckým posudkem provést. Soud proto rozhodoval podle dosavadního obsahu spisu, zhodnotil důkazy a nedospěl k závěru, že by znalecký posudek AA pro vytěsnění menšinových akcionářů, tedy i navrhovatelů, při posouzení hodnoty jedné akcie prvního účastníka, byl nevyhovující. Z výše uvedených důvodů soud návrh zamítl. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř.

2. Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelé včasné odvolání, a to z důvodu nesprávného právního posouzení věci, nepřihlídnutí k navrhovateli tvrzeným skutečnostem, neúplného zjištění skutkového stavu a nesprávného procesního postupu. S odkazem na komentářovou literaturu odvolatelé namítli, že i když nebyla složena záloha na náklady důkazu, soud důkaz vždy provede, byl-li navržen v řízení vedeném podle § 120 odst. 2 o. s. ř., kdy s ohledem na datum zahájení tohoto řízení by se procesní úprava měla posuzovat podle stavu platného do 31. 12. 2013. Odvolatelé jsou přesvědčení, že náklady přezkumného řízení nemohou jít k jejich tíži, neboť za situace, kdy uhradili soudní poplatek, je jim ukládáno další procesní břemeno. Dle současné právní úpravy (§ 4 odst. 2 ZOK) leží důkazní břemeno na straně žalované. V projednávané věci jde o širší zájem, kdy rozhodnutí soudu má účinky ve vztahu ke všem vytěsněním akcionářům, tedy nikoli pouze vůči navrhovatelům. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 426/2002 neumožňuje ustanovení § 141 o. s. ř., aby jen z důvodu nezaplacení zálohy na náklady důkazu upustil soud od provedení důkazu, který nařídil, a který je potřebný ke zjištění skutkového stavu věci. Důkaz novým znaleckým posudkem je potřebný objektivně, ocenění je třeba provést ke dni přechodu akcií. Dále namítli, že soud se nevypořádal s jejich věcnými námitkami ke znaleckému posudku AA. Dle odvolatelů samotné schválení výše protiplnění ČNB nezakládá presumpci správnosti protiplnění. Nedostatek aktivní legitimace navrhovatele a) nebyl dosud v řízení namítán ani konstatován. Pokud tedy měl soud o této aktivní legitimaci pochybnosti, bylo by účelné, aby navrhovatele a) vyzval k jejímu doložení. Nákladové výroky považují odvolatelé za nepřezkoumatelné pro absenci bližší konkretizace účelně vynaložených nákladů. Navrhli, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

3. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal napadený rozsudek a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

4. Rozhodné znění o. s. ř. pro odvolací řízení (do 31. 12. 2013) se podává z čl. II. bod. 2 zák. č. 293/2013 Sb., kterým byl o. s. ř. novelizován s účinností od 1. 1. 2014. Aplikace obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. (dále pouze obch. zák.) vyplývá z § 775 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

5. Podle § 183k odst. 1 obch. zák. ve znění účinném ke dni 8. 12. 2006 vlastníci účastnických cenných papírů mohou od okamžiku obdržení pozvánky na valnou hromadu, případně od okamžiku oznámení jejího konání požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění; není-li toto právo využito do měsíce ode dne zveřejnění zápisu usnesení valné hromady podle § 183l do obchodního rejstříku, zaniká.

6. Podle § 183l obch. zák. (1) Představenstvo podá bez zbytečného odkladu po přijetí usnesení valné hromady návrh na zápis usnesení do obchodního rejstříku. (2) Současně usnesení valné hromady a závěry znaleckého posudku, pokud se vyžaduje, uveřejní způsobem určeným pro svolání valné hromady společnosti a uloží notářský zápis v sídle společnosti k nahlédnutí; upozornění na

tuto skutečnost se v uveřejněném oznámení také uvede. (3) Uplynutím měsíce od zveřejnění zápisu usnesení do obchodního rejstříku podle odstavce 1 přechází vlastnické právo k účastnickým cenným papírům menšinových akcionářů společnosti na hlavního akcionáře.

7. Podle § 127 odst. 1 o. s. ř. závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, vyžádá soud u orgánu veřejné moci odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soud znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce.

8. Podle § 141 o. s. ř. lze-li očekávat náklady důkazu, který účastník navrhl nebo který nařídil soud o skutečnostech jím uvedených anebo v jeho zájmu, uloží předseda senátu tomuto účastníku, není-li osvobozen od soudních poplatků, aby před jeho provedením složil zálohu podle předpokládané výše nákladů, jinak nelze důkaz navrhovaný účastníkem provést, o tom musí být účastník poučen.

9. Podle § 120 odst. 2 o. s. ř. ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, jakož i v řízení o povolení uzavřít manželství, v řízení o určení a popření rodičovství, v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, v řízení o osvojení, v řízení o jmenování rozhodce nebo předsedajícího rozhodce, v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, v řízení o neplatnost výpovědi z nájmu bytu, v řízení o jednostranném zvýšení nájemného z bytu, v řízení o zákonnosti zajištění cizince a o jeho propuštění a v řízení o některých otázkách obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e) je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány.

10. „I když nebyla složena záloha na náklady důkazu, soud důkaz vždy provede, byl-li účastníkem navržen nebo soudem nařízen o skutečnostech jím uvedených nebo v jeho zájmu v řízení uvedeném v § 120 odst. 2 nebo rozhodl-li soud o provedení důkazu podle § 120 odst. 3 věty první.“ (srov. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 971 s.).

11. Ze spisu odvolací soud zjistil, že usnesením ze dne 28. 1. 2019, č. j. 13 Cm 106/2007-604 soud prvního stupně ve výroku I. ustanovil společnost TPA Valuation & Advisory s.r.o., IČO 25507796 znalcem v oboru ekonomika. Znalci uložil, aby podal znalecký posudek písemně ve 3 vyhotoveních do 6 měsíců od obdržení spisu. Dle znaleckého zadání má znalec určit hodnotu akcie prvního účastníka podle § 183m obch. zák. 1) ke dni 1. 11. 2006 (vypracován znalecký posudek AA), 2) ke dni 27. 1. 2007 (1 měsíc od zveřejnění zápisu usnesení valné hromady prvního účastníka do obchodního rejstříku - § 183l odst. 3 obch. zák.). Ve výroku III. soud uložil navrhovatelům, aby zaplatili zálohu na náklady důkazu znaleckým posudkem ve výši 50 000 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto usnesení s tím, že jinak důkaz nelze provést. Usnesení nabylo právní moci dne 4. 2. 2019. Podáním doručeným soudu dne 4. 2. 2019 (č. l. 607) navrhovatelé soudu sdělili, že zálohu nezaplatí, neboť proces vytěsnění inicioval druhý účastník a on by tedy měl nést zálohu na náklady dokazování.

12. Řízení v dané věci je řízením o některých otázkách obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e odst. 1 o. s. ř.), na které dopadá, citované ustanovení § 120 odst. 2 o. s. ř. Soud prvního stupně uložil navrhovatelům složení zálohy na náklady důkazu v souladu s § 141 o. s. ř., avšak pochybil, když důkaz znaleckým posudkem neprovedl, přestože navrhovatelé stanovenou zálohu na náklady důkazu nezaplatili. Tímto nesprávným postupem soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava.

13. Odvolací soud proto napadený rozsudek zrušil podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

14. V dalším řízení soud nejprve přezkoumá aktivní věcnou legitimaci navrhovatelů. [příjmení] mít přitom na zřeteli ustanovení § 118a o. s. ř., které platí i pro nesporná řízení, a nepřehlédne závěry Nejvyššího soudu v usnesení ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4444/2017, veřejnosti dostupném na jeho webových stránkách, týkající se aktivní věcné legitimace v řízení o přezkoumání přiměřenosti protiplnění. Pouze v případě pozitivního závěru o včasnosti návrhu, dostatku aktivní věcné legitimace alespoň některého z navrhovatelů a nezneužití práva na přezkoumání přiměřenosti protiplnění přistoupí soud k posouzení přiměřenosti poskytnutého protiplnění. Za tím účelem především rozšíří znalecké zadání (usnesení o ustanovení znalce je kromě výroku o povinnosti složit zálohu na náklady důkazu usnesením, kterým se upravuje vedení řízení a soud jím proto není vázán) tak, že znalci též uloží přezkoumat správnost znaleckého posudku AA (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1145/2011, veřejnosti dostupném na jeho webových stránkách). Taktéž znalci uloží, aby, bude-li dán, vysvětlil rozdíl mezi hodnotou akcie prvního účastníka určenou ke dni 1. 11. 2006 a ke dni 27. 1. 2007. V novém rozhodnutí ve věci samé soud rozhodne usnesením namísto rozsudkem (§ 200e odst. 3 in fine) a při rozhodování o náhradě nákladů řízení soud v novém rozhodnutí případně zdůvodní, proč má za to, že navrhovatelům je správné uložit povinnost k úhradě náhrady nákladů řízení společně a nerozdílně namísto rovným dílem (§ 140 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 153 odst. 2 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 29. prosince 2021

JUDr. Lenka Grollová
předsedkyně senátu